„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — к.
за по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приповлано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАТЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Појединих бројева стају 10 новч.

БРОЈ 180. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 20. НОВЕМБРА 1894. ГОДИНА XXIX.

САЗИВ НАШЕГ НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ САБОРА.

(од нашег извештача.)

Будимпешта, 18. новембра.

Биће сабора!

То је најновија вест одавде.

Када је ту недавно „Застава“ донела вест, да се у Карловцима спрема пријава сазива српског народно-црквеног сабора, онда се разгоропадио званични „Српски Сион“ и опровргао је ту вест.

Када је опет доцније „Застава“ јавила, да се смера из народног новца саградити у Будимпешти патријархов двор, те да се тако учини први корак за пренашање митрополитске столице из Карловаца у Будимпешту, и када је позвала званични „Српски Сион“ да отворено рече, да ли је то истина, — он је ћутао као заливен, само је „Заставу“ иза бусије пецкао.

Данас вас могу из поузданог извора известити: **да је кришом рађено на том, да се одобри сазив нашег нар.-црквеног сабора, да би овај одобрио трошкове подизања патријарашког двора у Будимпешти, као припрему преноса саме столице патријархове — и да је то већ одобрено!**

Знам, да ће се то још неко време крити и да ће се нарочито порицати, да је сазив захтеван и одобрен баш због видања тог пештанског патријарашког двора, — али дуго не ће остати тајна, — а и само мучаљиво држање „С. Сиона“ на питања „Заставина“ то јасно доказује.

Г. Векерле, чивутски зет, који је ових дана признао, да је био фармазон, те је по том још њихов, одбија сазив сабора, када се то чини из разлога, да се протестује против црквених реформа, — и вели да нема за то саборских трошкова.

Данас одобрава, јер држи, да су спашене те реформе, и што жели, да улепша нови Јерусалим, Будимпешту, српском палатом, и што хоће, да пренесе средиште наше народно-црквене автономије у тај његов чивутско-фармазонски Сијон.

Откуда сад од један пут саборских трошкова?

Или се први пут само лагало?

Како било, тек ми стојимо пред састанком сабора.

На српском је народу, да се зле намере, које су са овим сазивом скопчане, не испуне, и да на овај сабор пошље људе, којима ће први посао бити, да сабор на основу наших привилегија ремонструје против злогласних црквено-политичких реформа, да потражи рачуна од наших лењих автономних власти, које немо гледају пропаст наших школа, да удари по прстима саборски одбор због његових многих незаконитих поступака, да устане у одбрану патријарашког достојанство, које је под Бранковићем у блато пало, да поправи безброј неправилних и штетних дела Бранковића и његових подручних власти, и да једном уреди своје автономне ствари, а да са осудом одбије покушај преноса патријаршије у Будимпешту и осујети видање новог патријарашког двора у новом Јерусалиму.

СТРАДАЊА И ПРОГОНСТВО СРПСКО-ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ у Босни и Херцеговини.

ПИШЕ БОСАНСКИ ПОПО.

XIII.

Нешто о невољама црквено-школских општина православних Срба у Босни и Херцеговини.

У неприлици смо, да почнемо ово поглавље. У неприлици смо ради тога, што су неприлике велике, у којима се налазе црквено-школске општине православних Срба у Босни и Херцеговини од окупације па овамо. А црквено-школске општине су у Босни и Херцеговини камен вјере Христове код православних Срба, она стијена, на којој почива Христова црква и о коју се ево кроз вјекове заман витлају буре и непогоде; оне су она жива црква Христова, у којој Христос живи и кроз коју живи Христова црква код православних Срба у Босни и Херцеговини. И ово је мало речено. Шта су црквено-школске општине у православних Срба у Босни и Херцеговини, то сумњамо да ико зна тачно осим самих нас Срба Босанаца и Херцеговаца. Ако икад ико буде писао праву историју српског православија пред овим светим паладијем, мораће се прво дубоко поклонити и о њему с највећим страхопоштовањем писати. Јер српско православије има највише приписати црквено-школским општинама, што се одржало у Босни и Херцеговини; јер су оне засноване на демократском начелу, српско православије увријежиле у крв, у срце, у душу и најбогатијем и најсиромашнијем, и најинтелигентнијем и најпростијем православном Србину Босанцу и Херцеговцу; што су оне српско православије учинили бићем свега живота православних Срба у Босни и Херцеговини — и тјелесног и душевног.

Не има дана, кад противници српског православија не пребаце православним Србима у Босни и Херцеговини неки вјерски фанатизам. Какав је безобразлук! Али ми можемо ипак оне људе да разумијемо Они не могу да схвате и себи да растумаче ону душевну величину и племенитост српског срца, коме су „начело живота“ православних Срба у Босни и Херцеговини. Они не могу да схвате светиње оног живота, који налази и види свој задатак и позив само у раду и борби за Српство и православије; али не у настојању, да их на силу намеће другом, него у раду и борби, да ту своју светињу цијелом свијету прикажу као узор за живот и блаженство. Срце, ум и душа оних људи, — који у животу нису никад осјетили сласт задовољства, ког причиња човјеку један моменат у животу православног Србина, који ради, живи и умире за светињу и сјај Српства и православија, — никад не ће моћи схватити величину српског родољубља и светињу чувствовања православне побожности и вјеровања Нарочито православни Срби у Босни и Херцеговини не чувствују само у својој вјери и народности, него у Српству и православију живе за Српство и православије. Дух материјализма и себичности није ни најмање отровао срце и помрчао ум православног Србина Босанца и Херцеговца; његова душа и данас живи оним животом, којим су живили први мученици хришћанства. Православни Србин Босанац и Херцеговац вјерује и у вјери живи, србује и за Српство живи. То није фанатизам, јер би онда био највећи фанатик сам наш Спаситељ Исус Христос; није ни шовинизам, јер само онај, који своје свето љуби, зна достојно и туђе поштовати.

Па ко за ово има највише заслуга у Босни и Херцеговини? Највише аутономно уређење српско-православних црквено-школских општина, које је сваког православног Србина учинило учесником цијелога живота српског православија; које је јединство црквеног живота и народног само-опредјељења представљало у општини као једној честици божанствене цјелине. Куд ћете више, кад у једној српско-православној црквено-школској општини у Босни и Херцеговини има једнако важну ријеч и богат и сиромах, и прост и високоучен човјек, и мало и велико, а најтежа је ријеч само оног, коме је живот испуњен добродјетељи и хришћанском побожношћу? Куд ћете више, кад сваки православни Србин у Босни и Херцеговини може непосредно да учествује у вршењу свете своје дужности подизања и бранења добродјетељи и побожности? Куд ћете више, кад у православној српској цркви у приносењу жртава Богу, Оцу и Творцу свију нас, учествује и мало и велико, и мушко и женско, и здраво и кљасто, и свјештеник и лаик?

Кад је азијска поплава све поплавила, кад се није ни знало за државу и цркву, она је живила у општинама. А Христос је рекао: „Гдје сте два или три у моје име сабрана, ту сам ја међу вама.“ И он је био у српско-православним црквено-школским општинама, јер су се оне у његово име скупљале; он је у њима живио, јер су оне биле његова жива црква. Та жива црква одржала је чисту и будну српску народну свијест у православних Срба у Босни и Херцеговини, одржала је и очувала је до сад, држи и чува сада, држаће и чуваће увијек.

Veni, vidi, vici! (Дођох, видјох и побједих!) Са овим ријечима јавио је један славни војсковођа својој држави своју побједу над непријатељима. У побједничком заносу овај војсковођа није имао више ријечи, да са њима искаже оно, што је осјећао у моменту побједе. Кад смо читали онај допис у „Bosnische Post“-у о овогодишњем путу министра Калаја кроз Крајину, сјетили смо се оног војсковође славног и његова поздрава. Јер са тог великог пута као тријумфалну победу дао је Калај објавити, да је пред његовим ногама српско-православна црквено-школска општина у Бањалуци и то је Калај дао urbi et orbi разгласити. Паметни људи, који не познају прилике у Босни и Херцеговини, можда су се слатко насмијали оној Калајевој вијести, а он је догађај у Бањалуци схватио као епохално дјело. За што? За то, што Калај добро зна, да би под ногама имао српско-православну цркву у Босни и Херцеговини, кад би пред његовим ногама у праху и пепелу лежале српско-православне црквено-школске општине. То је тако. Види се доиста, да Калај врло добро познаје прилике у Босни и Херцеговини, па је за то од првог дана, кад је дошао на управу Босне и Херцеговине, немилице лумбардама своје моћи највише тукао ове убојите тврђаве српског православија и православног Српства у Босни и Херцеговини.

Кад су аустро-угарске чете 1878. полавиле у Босну и Херцеговину, из Беча су прокламацијом поздравили Босанце и Херцеговце, а у тој се прокламацији поручивало и обећавало: „Штедиће вам се светиње и обичаји ваши . . . ништа се на силу не ће преиначити . . . похрлите с поузданьем.“ Но ову дану реч газио је мин. Калај и његова влада сваки дан; он је својим поступком с највећим цинизмом и беобзирношћу, обијешћу и разузданошћу пљувао баш највише на ове ријечи, само ако се то и најмање и из најдаље имало односити на српско-православне црквено-школске општине.

Калај је био онај, који је постављао оне за митрополите-епископе у Босни и Херцеговини, који су по његовим упутствима и налазима са свога узвишеног часног мјеста морали у „окружница“ добацити рукавицу српско-православним црквено-школским општинама и са њима почети борбу за право и власт у истима, и ако ни о каквом праву и ни о каквој власти не може ни бити говора у општинама, но само о дужностима. Калај је био онај, по чијој је инспирацији писано у некадашњој сарајевској полузваничној „Просвјети“, да треба у српско-православним црквено-школским општинама излучити и растави ти црквени иметак од школског. Калај је био онај, који је наредио, да у скупштинама српско-православних црквено-школских општина и њинових одбора има учествовати и присједавати изасланик политичких котарских области. Калај је био онај, који је заповједио, да српско-православне црквено-школске општине имају изборе својих одбора политичким котарским властима пријављивати и потврду избора тих одбора тражити. Калај је био онај, који је дао право изасланицима котарских области, да могу они у српско-православним црквено-школским општинама одузимати ријеч и забрањивати говорити, коме год ти изасланици хоће; да могу забрањивати расправљати о ономе, што се год тим изасланицима не свиђа; да могу дизати и растјерати свупштину и одбор, ако ма што не ће да слушају, што ти изасланици заповједају; да могу ти изасланици као владини комесари преузети управу општине непосредно у своје руке, или поставити нарочити свој управни одбор или комесара. Калај је био онај, по чијем су налогу морали српско-православни митрополити-епископи да забране и докину српско-православним црквено-школским општинама право избора пароха, и то и онда, по што су га ти митрополити-епископи нарочито признали и допустили, да се са њиховим благословом врши, као што је то био случај у Мостару, за вријеме избора за пароха попа Буђина из Дубровника, који је избор обављен уз благослов и у присутности самога митрополит-епископа Перовића, а тај је исти Перовић касније морао ту своју потврду да побија по наредби владиној. Калај је био онај, који је заповједио српско-православним црквено-школским општинама, да имају изборе учитеља за српско-православне основне школе политичким котарским властима прво пријављивати, а онда касније их на потврду подносити; који је за тим забранио српско-православним црквено-школским општинама своје учитеље дотле у дужност и службу уводити, док не дође од земаљске владе потврда учитељског избора; који је најпослије занео и обвезни школски надзор владиних окружних школских надворника на српско-православним основним школама; који ево сад и то тражи, да се у српско-православне основне школе уведу оне школске књиге, које издаје босанска влада, и да се у српско-православним основним школама српски наставни језик назива „босанским језиком“. Калај је био онај, по чијој је „жељи“ А. Е. и митрополит Дабро-босански, Ђорђе Николајевић у Сарајеву, издао 1. септембра 1894. под бр. 2056. окружницу свему пречасном српско-православном свештенству и црквено-школским општинама, у којој се позивају, да у будуће строго пазе, да се ни једној цркви и у опште згради, у којој се богослужење чини, не поставља темељ прије: 1.) док се за то писмена архијерејска дозвола не изда; 2.) док се за то претходна дозвола политичке власти не изда; 3.) док се не набави пространо земљиште у средини парохије и не сабере половина новца, што ће читава црквена зграда стајати. Калај је био онај, који је предавао казненом суду оне српско-православне црквено-школске општине, за које је дознао, или само сумњао, да су примиле новчану потпору, или црквене утвари, или школски прибор, као милост и дар цркви или школи из Србије и Русије. Калајева је влада са двије сто форината глобила српско-православне црквено-школске општине, што су украшавале о светом Сави школске просторије са српско-православним свецима и мученицима. Калајеви су људи са педесет форината глобили српско-православне општинске чиновнике, што су по наредби своје општине обављали њезине налоге. Калајеви су полицаји и жандари у српско-православним општинским зградама са видова скидали српско-народне историјске слике. За Калаја, како стоји у званичном листу Дабро-босанске А. Е. и митрополије, „Дабро-босанском Источнику“, свеска I. за јануар 1894., стр. 38., био је Васо Ј. Кукољ, предсједник српско-православне црквено-школске општине у Скендер-Вакуфу, четир дана у затвору код кот. области у Котор-Варошу, само за то, што је био денунциран, да је одржао неколико приватних састанака, на којима се разговарао са побожним људима о зидању црквене куће. За Калаја је босанско-херцеговачка влада својим отписом од 23. јула 1892. год., број акта 59.649/I. позвала А. Е. и митрополита Ни-

колајевића, да подијели укор српско-православној црквено-школској општини у Бањалуци, што се ова те исте године усудила потужити митрополиту на агитацију траписта-фратра против српског православија. За Калаја уведено је, да се пакети са књигама, које се шаљу на општине, кад их ове наручују за школску потребу, односе прво у котарску област, па онда тамо преко полиције позивају председници општина, да прво изјаве, шта има све у пакету, па онда да се ти пакети отварају и књиге прегледају и општинама уруче.

Кад би имао ко да нас чује, и ово, што довде набројасмо, доста би било, да му се срца косне. А за најобичнијег човјека доста је и сувише и ово, да увиди, како немилосрдно Калај и његова босанска влада газе и тлаче право српско-православних црквено-школских општина у Босни и Херцеговини. Ми се за то не можемо упуштати у набрајање појединих факата и недјела, која чине органи Калајеве босанско-херцеговачке владе, када следују принципе Калајеве и провађају их и у живот увађају. И најплеменитије се намјере могу изопачити и наопако дјеловати, кад они, који их извађају, с њима не чувствују и њиховом духу сообразно не извађају своје чине и своја дјела. Правда и правица мртве су ријечи, али кад је њихов појам збројчина и дјела богоугодних и на добро човјечанства смјерајући, онда су мелем рана људског рода. Али из Калајевих извраћених принципа логичне су конзеквенције само највеће неправде и најгрубља насиља. Ми би за то дебеле књиге могли написати о невољама српско-православних црквено-школских општина, које оне поред свега тога трпељиво сносити морају, јер се не имају коме тужити, нити има когод да се на њих смилује. Калају разлог свему лежи у грубој сили, а сили је душа неправда. Неправда је и насиље преплавила Босну и Херцеговину, а свом су моћи нарочито навалили на српско-православне црквено-школске општине православних Срба. Али друкчије се обећавало у прокламацији на Босанце и Херцеговце у 1878. години, јер стоји писано: „штедиће Вам се светиње Ваше... ништа се на силу неће преиначити...“ А ево, као што видимо, Калај и његова босанска влада нијесу ништа оставили код српско-православних општина, а да до сад нијесу преиначили и то преиначили само на темељу силе, коју црпе из бајунета цијеле аустро-угарске монархије и оне злобне мрзости, на све што је српско и православно.

Блажена заиста бијаху она турска времена не само послије Хати-Хумајуна од 1856., него чак и она послије Хати-Шерифа од Гилхане од 1839. године. Јер сто је пута било више истинске човјекољубивости и настојања за удовољењем правдољубљу код славне успомене Рашид-паше, великог везира Султан Абдул-Меџидова, и то још у првој половици овога вијека, него ли тога има данас на концу деветнаестог вијека код министра Калаја. „Турске реформе“ ишле су за тим: да сваком пруже што више слободе у кретању, развијању, напредовању и самоопредјељењу; а Калајевом систему управе је циљ: да, ма и са најгрубљом силом и насиљем, одузме свакоме и свачему и оно онолико слободе, колико су прилике допустиле турским султанима, да у овом стољећу удијеле својим хришћанским подајницима. Равноправност је код Турака значила слободу у дјелању и раду, а Калајева је равноправност полицијско-шпијунско господство. То су свакако велики контрасти. Они су утемељени на побудама либералних турских султана, који су познавали тегобе хришћана па истински тежили, да и њих учине сретним, и на побудама министра Калаја, који добро познаје моћ и важност српско-православних црквено-школских општина за Српство и православије, па ради да њих смрви и згази, да би тако могао отпјевати „Свјати Боже“ и Српству и православију у Босни и Херцеговини. Но српско име нијесу стрли тирани мрски ни вјекови турски; а шта је сила Калајева према оној сили, која је негда у Будиму сједила и на капије бечких зидина лупала топузом, као што сада лупа Калај на тврде зидине српског православија и православног Српства, на српско-православне црквено-школске општине у Босни и Херцеговини; а шта ли је живот једног човјека према добу вјечности?! Па и свето православије вјекове броји и вјекове ће бројити, а сила Калајева може трајати само дотле, док се сама не истроши, док се мрвица соли не растопи у мору вјечности; али те силе није било, нити је има, нити ће је икад бити, која ће провидност смести, да не изврши ово, што мора бити. И Христа су противници распели на крст, и први апостоли Христови од људских су руку погинули, па опет ми данас бројимо године по Христу. Што је од Бога, то не живи и не умире с људима; само су људска дјела подвржена закону природе.

Кад човјека самрт нађе, ништа са собом не понесе, него скрштене бјеле руке и праведна дјела своја, вели наш народ. Али у историју се биљеже и недјела људи; она остају на земљи исто, као и добра дјела. Ми смо тврдо увјерени, да ће и Калај ући у историју, само што у историји има много имена, на која је доста да човјек само наиђе, па да му је доста о њима ишта више читати. Кољена и покољења у Босни и Херцеговини преносиће такођер с кољена на кољено име министра Калаја, али његово је име нарочито овјековјечено у записницима српско-православних црквено-школских општина у Босни и Херцеговини, јер њихови листови то су листови патња на бранику Српства и православија, светиња и обичаја, за које се 1878. год. у прокламацији обећа и рече: „Свијетли Цесар и Краљ.... жели, да будете сретни.... штедиће Вам се светиње и обичаји Ваши.... ништа се на силу не ће преиначити.... похрлите с поуздањем.“

Зар се тако штеде обичаји и светиње, кад полицајско-шпијунска сила усједе свему за врат? Зар се тиме штеде обичаји и светиње нечије ако се он лиши тих обичаја и светиња? Стаје нам доиста памет и ми се питамо: па шта то има од српско-православних обичаја и светиња, што би се сад и штедити имало? Јер не има те светиње и тог обичаја, кога се није коснуо Калај и данашња босанско-херцеговачка влада. Јели ваљда то, што са свим нису свечано оцијепили српско-православну цркву у Босни и Херцеговини од матице њене цариградске патријаршије? Јели ваљда то, што још не могу да предуприједе српско-православну сарајевску и мостарску црквено-школску општину, да не шаљу по одредби закона свог изасланика у Цариград на избор патријарха. Јели ваљда то, што босанско-херцеговачка влада није једним чином све српско-православне црквено-школске општине развијала и позатварала, њихов иметак секвестирала? То је и ништа друго, али не хтеде то Калај и његова влада, што им се хоће, него што морају, што им силе не достижу да даду снаге и моћи колико им треба.

Ако и опет постоји српска православна црква у Босни и Херцеговини са њеним поузданим стубовима српско-православним црквено-школским општинама, то хоће Бог, коме је српско православије у вољи. Има над попом попа, али с Богом се још није нико мјерио. Зато се и ми јадамо ради људи, али не очајавамо, док је Бога.

Нови Сад, 19. новембра.

Српска парница због меморандума — одгођена. Парница, која је требала да се расправи сутра, на Ваведење пред сегединском поротом против „Заставе“ због чланка: „Народносна голгота“, одложена је, као што нам из Сегедина брзојављају, на две недеље, за 5. (17.) децембар. Биће дакле у понедељак у очи св. Николе.

*

Векерле и Беч. Кад је Векерле дошао из Беча покуњена носа и ништа није израдио за себе и своју владу, донели су горњи листови утешну вест за њега, да ће краљ у току прошле недеље доћи у Будимпешту. Ту су вест неки хтели тако да тумаче, као да ће краљ доћи с том мишљу у Будимпешту, да потврди злогласне законске предлоге. Ево се недеља завршила, а то се није догодило. По свему, то је била жеља владиних кругова, која се бар за сад — изјаловила. Није од потребе, да Векерле каже, шта је у Бечу свршио; све ће то јарко сунце само показати!

*

Мађарско весело позориште. Ових дана је био пред угарским сабором законски предлог о четвртом веселом позоришту, ком би требала да даде држава 200.000 фор. безкаматног зајма, да би се могло подићи и одржати. Опозиција се жестоко опирала том предлогу, за то, што се не каже у предлогу, да не сме других до мађарских представа бити, дочим влада хоће да допусти, да годишње може бити највише 50 страних, немађарских позоришних представа, а ту се мисли на немачка, талијанска, француска и друга иновемска друштва. — Опозиција за ове, нарочито за шваписко позориште, не ће да чује, док влада хоће да изгледа лепа пред Европом и да се умили светској немачкој штампи, да ублажи шовинизам. — Опозиција се дере и рукама и ногама се брани од ужасне помисли, да се са мађарским државним новцем подиже позориште, у ком ће и неколико немађарских представа бити; али ни она ни владина странка не увиђају, да тај државни новац није само мађарски, већ у већини српски, словачки, немачки, румунски и рутенски, те да нашим салом хоће да хране мађарско позориште. Нико се нас и не сећа, да би нами требало удела у нашем новцу! — Владин је предлог добио већину од 25 гласова.

Одавна сте сви ви заслужили двадесет и пет!

*

Хоће да забашуре. У Дебрецину је била седница градског представништва, која се трудила, да заглади увреду, која је нанесена краљу на Кошутову банкету. Скоро сви до једног представници потписали су и поднели предлог, да се донесе свечана манифестација непоколебиве верности и потпуне одамости престолу и домовини. Предлог су сви стојећи саслушали и на крају викали: Иљен! — И тако ни лук јели, ни на лук мирисали!

*

Бивши министар накаљао. Ђаци велике школе у Београду подигли су се против Андре Ђорђевића, кога је капларска влада вратила за професорску катедру на велику школу. Није доста, да му ђаци не дадоше да отпочне предавања, него га неколицина зграби и с њим на поље из школе. Тако је београдски Каракагалија отпочео нову своју каријеру. Од ове моралне, а донекле и рукопипателне ћушке не спасоше њега и његове другове из „неутралног“ кабинета ни жандарски бајонети, који дођоше да направе мир у великој школи. Брука!

Поглед по свету.

— Угарски сабор. Без икаквог интересовања теку у угарском сабору расправе. Сваки то очекује нешто крупно ван сабора. Час се шири вест, да је извесно да краљ не ће одобрити црквено-политичке реформе, док горњи дом не прими и заостала два зак. предлога, што би значило пад Векерлов и свих рефорама, — час су, као јуче, по саборници тврдили, да је краљ већ санкционисао до сада примљене законе. — После примања зак. предлога о „угарском бродарском друштву“ и после бурније расправе законског предлога о „безкаматном државном зајму од 200.000 фор. за мађарско весело позориште“, прешло се јучер на расправу прорачуна министарства пољопривреде, где се очекује живљи рад, који хоће да поведе опозиција са својим новим економским програмом.

— Руски цар и устав. За живота цара Александра III. говорило се, да је имао намере, да даде Русији устав. Но то се није догодило. Од како је сео на руски престо Никола II. говори се то исто, но још са више нагласка. Из досадашњег кретања царева хоће политичари да виде, да је цар Никола II. вољан и спреман, да подели своју апсолутистичку власт с народом, односно с његовим заступницима и да тако више не буде Русија мал те не усамљена међу јевропским државама, које немају устава. То политичари виде и из оних речи царевих, кад је разговарао са својим старим министрима, који су тражили, да их стави у мир због старости и побољевања. Цар их је позвао, да пруже своје услуге и њему и народу руском, јер они нису само цареви министри. И министри су за сад задржали своја места. Ако у Русији дође до устава, народ ће руски моћи од њега само добру да се нада.

— Кобна вест из Русије. Није се у Русији ни завршила званична жалост за царем Александром III., а разнела се кобна вест, да је болест царева брата Ђорђа, данашњег наследника престола окренула на горе. Вест, која стиже из Одесе, тврди, да је болест толико напредовала, да се може очекивати крај. Оваки удари један за другим заиста сметају унутрашњем природном развијању Русије, а задржава је, да у спољашњој политици онако напредује, како је то до сад било.

— Рат између Кине и Јапана. После оног јаког пораза, кад су Кинези изгубили тврђаву Порт-Артур, послао је Ли-Хунг-Чанг свога посланика Детрингa у Јапанску, да преговара с владом јапанском о миру. Но он како је отишао, тако се враћа и натраг. Јапански министар председник није могао с Детрингом да преговара о условима мира, јер овај није имао никакве друге пуномоћи, осим писма од Ли-Хунг-Чанга. Устезао се и да га прими, јер је у том видео увреду, кад се у Јапанску шиље у тако важним стварима потчињени чиновник. Јапанска је спремна, да ступи у преговоре мира, али да изасланик буде као што се пристоји прави опуномоћеник.

ВЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ.

Београд, 17. новембра.

Нечовечност власти. Пишу нам из Јагодине: „Јамачно вам је познато име Дервиш-Бег-Љубовића, а кад то знате, онда ћете знати и прошлост тог великог Србина мухамеданца, који је све и крв и имање жртвовао на олтар среће Србинове. Па како ми награђујемо те жртве? Ето тај човек овде у Јагодини чами већ неколико година са злоудом неком наградом, месечном, која личи на милост, да не умре од глади. Из вароши му није дозвољено маћи се. — Па пошто је тај наш храбри и ваљани Србин од више времена озбиљно оболео, од болести несрећне, која лагано, али извесно чини своје, која је последица његовог пожртвовања за велику идеју србинску — у слабости својој молио се више пута нашим данашњима, што ведре и што облаче, да га до Београда за 3—4 дана пусте, да се да прегледати од више лечника, па му бездушници не дозвољавају, а човек ће свакако у краћем року, болести подлећи, ако се озбиљно не постара за лекарије. Па вас молим г. уредниче, изнесите у белешци једној један више „човечни“ доказ наших капларских великаша, који ведре, и који облаче!“

*

Значајна појава. „Дневни Лист“ пише: „15. новембра се десило нешто на великој школи, што није наш највиши просветни завод још доживео. Андра Ђорђевић дошао је, да држи час из свога предмета и због тога је дошло до гушања; чак је и полиција била позвата, да спречи демонстрацију, али је и она била избачена са другог спрата. Андра Ђорђевић чини врло рђаву услугу и себи и вел. школи, јер ово, што се десило, свакако ће имати и дубљих последица. Веома жалимо, што се ректорат вел. школе у овој прилици и сувише неумешно понашао; те се изгубило толико присуство духа, да се чак морала и полиција позивати у овај свети дом науке. Великошколци су овде много боље очували ауктoритет своје школе, него ли њихова надлежна власт, која је дотле понизила узвишени завод, да су морали жандармима одржавати своје достојанство и пошту.“

*

Напредно стање на вел. школи. Ректорат је прогласио напредно стање на вел. школи. Једним апелом позвао је академске грађане, да се стишају и да се не поводе за коловођама, који ће се најстрожије казнити. Забрањено је ђацима да се у гомилама састају, забрањено им је, да посећују она предавања, која се њих не тичу, нити их они по распореду морају слушати.

*

Увоз рогате марве. На интервенцију српског посланика у Бечу Симића код бечког министарства спољних послова, аустриско министарство, као што „Н. Сл. Пр.“ јавља, решило је, да дозволи увоз рогате марве из Србије директно у аустриске земље (обилазећи штацију Штајнбрух). Ово је учињено и због тога, што је у Бечу говеђина веома поскупула, јер је у Угарској владала болест међу рогатом марвом, па се отуда није могла увозити.

*

Поновљена демонстрација на великој школи. „Мали Журнал“ пише: Андра Ђорђевић, као год што је изазивао јавно мњење и цео свет вређао, док је био министар, исто тако ради и сад, кад је слетио са министарске столице. Он изазива ђаке. Њему је мало било, што је у два маха отеран са велике школе, већ је и јутрос изазивачки покушао, да држи предавања. Овим његовим дрским поступком, ђаци су били сасвим увређени и нису му дали да говори. Он је ђацима претио, да ће их он дотерати, да буду као девојке, а они су га на то на ново избацили на поље. У школи је читав лом. Нису то само њих неколицина, него цела школа. Андра Ђорђевић био је извадио и револвер и потезао на ђаке, а они увређени том дрскошћу дохвате га за рамена и изнесу чак на улицу пред великом школом. Међу ђаке умешали су се многи шпијуни, који прислушкују, шта који говори, и ми овом приликом обраћамо нашој омладини пажњу, да принази на те птице, па да им по заслузи даде њихову порцију. Ректорат

је изгубио са свим главу и не зна шта ради. Изгледа, као да се са напредњачке и фармазонске стране иде на то, да се изазову ђаци, те да дође до већих нереда, па да они изађу на површину и да викну, како без напредњака нема реда у Србији.

ДОПИСИ.

Панчево. (Село српског певачког друштва „Венца“ и месни позоришни одбор). Има већ доста времена, од како вам се одавде ништа јављало није, не с тога, што не би се можда имало шта писати, већ просто због тога, да се не забада трн у здраву ногу, као што то неки веле.

И ако се овде на споразуму ништа радило није, то се је мал те не огледала нека сношљивост међу овдашњим грађанством, и ако је та сношљивост само привидна била.

Па да видите, како је лепа „сношљивост“ постигнута у нашим локалним стварима, може вам послужити за пример то, да је српско народно позориште, тек што је овамо приспело под руковођењем месног позор. одбора одма у суботу своју прву позор. представу — и то у претплати — давало, дакле онај исти дан, кад је срп. пев. друштво „Венац“ своје село имало. Међутим у суботу 1. децембра п. рим. даваће овдашње мађар. пев. друштво Dalkör своју забаву и тада срп. народ. позор. не ће играти! — Е, па сад реците ми молим вас, није то коректан и родољубив поступак од стране месног позор. одбора? Наравно, шта се то њега тиче, што се нашло озбиљних људи, који тај одборов поступак не одобравају и јавно жигошу гадним и заслепљеним партизанством. Он је извршио само налог, који му је додат — или боље рећи: који се је у одбор ушуњао — из оне, знате које — кујне, па сад мирна Бачка.

Шта се то тиче одбора, што у претплатној листи имаде довољан број онаких људи, који умеју себе да узвисе над тесногрудом себичношћу, који знају озбиљније мислити, те нису навикнути, да гутају ону попару, коју им ови из те кујне додају, па и ако је поступак његов незадовољство и огорченост изазвало, нарочито пак кад се је дознало, да је аранжер те замисли у одборској седници био познати финансијер, чија се вештина прославила од Баранде до Ковина — и услед чије су вештине многе српске породице до просјачког штапа дошле и данас га проклињу, што је о слави, чедности и узор карактеру тог аранжера до скора пуцало Панчево. Па и од куда то све одбор да дозна? — Оно до душе наћи ће се неколико чланова тога одбора, који знају, па и причају зар врло пикантних и деликатних, па и грозних ствари. Имаде чланова тог мес. позор. одбора, који га из дубине душе своје презиру, и осуђују тај његов аранжма, па ипак — — — —

Но доста је господо, прените се из заносног бунила тога, те знајте, да смо и ми један део народа српског, памтите што чините, те немојте гулити коре, да не би било горе, тргните се и прените из прљавог партизанства свог, јер нити је наше мезимче за то, да ви њиме терате своју обест, ни ти ћемо вам ми дозволити, да ви безобзирно рушите му углед међ народом и заваћате га. Доста је свега било!

Вести из народа.

— Пишу нам из **Панчева**: „Дружина срп. нар. позоришта стигла је амо к нама из Вршца, у четвртак 10. новембра и почела је низ својих представа у суботу 12. новембра са Чикијевом „Мајком“. У недељу је даван први пут „Ђидо“, од Ј. Веселиновића и Брзака. За даље је овако репертоар удешен: у уторак 15. новембра: „Зец“, шаљива игра у 3 чина, написао Ј. Ј. Мјасницки, с руског превео М. Глишић; у четвртак 17. новембра: „Досадан свет“, шаљива игра у 3 чина од Е. Пајлерона, превео с француског М. Г.; у суботу 19. новембра: „Поп Доброслав“, позоришна игра у 4 чина по туђој мисли написао П. Адамов; у недељу 20. новембра: „Милош Обилић“, трагедија у 5 чинова, написао др. Ј. Суботић; у понедељак 21. новембра: „Јабука“ шаљива српска оперета, написао В. Миљковић, компоновао Хуго Доубек. — У уторак, 22. новембра одлази целокупна дружина у Београд, као гости, да присуствују 25-годишњој прослави српског краљевског народног позоришта“.

— Из **Чалме** нам пишу: „У митровачком котару живи — изузев неколико Немаца у Чалми, Кузмину и Лаћарку, и неколико Мађара у Босуту — чисти, овејани Србин, па ипак је котарски предстојник митровачког котара г. Катрајн, нашао за добро, да на раскршћима намести т. зв. кажипуте са латиницом исписане. За кога су у нашем котару управо намештани ти латински кажипути? Ко ће их читати? Та ваљда се кажипути намештају за народ, који путује друмовима, на коме се кажипути налазе, а не за шокачке капелане митровачке! То је прва тековина, којом нас је усрећио наш посланик др. Тоша Недељковић, а сада ћемо видети, хоће ли он у сабору подићи свој глас против те најновије провокације српскога народа у чисто српском котару. Међу тим ћемо се ми обратити ради тога представком на земаљску владу, а питаће се и велики жупан на идућој жупанијској скупштини, по чијем налогу су ти протузаконити, за српски народ овога краја тако увредљиви натписи намештени. Ми ћемо се држати строго законитог пута, да до нашег права дођемо, а не ћемо поћи злочиначким путем шокачких капелана митровачких, коју у познатом листићу Штросмајеровом јавно позивају Шокце митровачке, да силом скидају прописане уличне натписе у Митровици, и то некажњено на очиглед и суда и државног одветника. У нашем котару влада због тих кажипута, којима има места у хрватском Загорју, а не у српском Срему, велика узрујаност. Што ће се даље догодити у овој ствари, јавићу вам.“ **Правда.**

РЕЗОЛУЦИЈЕ,

донесене на великом народном збору Румуна у Сибињу, 16. новембра о. г.

1.) Збор изјављује, да је министарска наредба у ствари разрешења средишњег одбора неуставна и да се не оснива ни на једном закону; најодлучније одбија од себе претпоставку, као да ће се збор пред том наредбом поклонити и да ће сматрати политички рад румунског народа зависним од самоволе владине.

2.) Збор изјављује, да ће се чврсто држати досадашњег програма свог и изражава потпуно поверење члановима свог средишњег одбора.

3.) Протестује против гоњења ма које врсте.

4.) Сматра, да је меморандска парница подигнута против целокупног народа румунског.

5.) Осуђује све оне законе, наредбе и установе, који су створени ради помађаривања.

6.) Решава, да ће учествовати на народносном збору, који ће бити сазван.

7.) Захваљује страној штампи, румунским државницима, дипломатама и браћи у Румунији, који су подупирали румунску ствар.

8.) Протестује против сумњичења, као да румунска народна странка има иредентистичких намера.

РЕЗОЛУЦИЈА СРБА АДВОКАТА.

Од председништва митровачког збора Срба адвоката стигли су нам ови редови:

Славно уредништво!

На држаном у Митровици дне 30. октобра (11. новембра) т. г. збору Срба адвоката у Тројединци донесена је следећа резолуција, коју молимо, да у вашем цењеном листу обнародовати изволите.

Резолуција гласи:

„Ми Срби адвокати, скупљени данас на збору у Митровици, осуђујемо поступак својих колега Хрвата, који су на збору у Загребу дне 22. и 23. октобра 1894. забацили предлог, да ћирилица буде равноправна латиници. Осуђујемо овај поступак тим више, јер су нас својим закључком приморали, да будемо чланови адвокатског удружења, из кога су ћирилицу избацили.“

У име збора Срба адвоката у Тројединци:

Перовође: Председник:

Др. Вл. Чобанић, Адв. Мих. Рогулић.
Др. П. Чуповић.

Вести из места и са стране.

Парастос. Јуче у 11 сахата пре подне одржан је у гробљанској новосадској капели полугодишњи парастос покојном Стевану Јевтићу. На парастосу су присуствовали чланови месног црквеног одбора, управе српске задруге за међусобно помагање и штедњу, родбина и поштоваоци покојникови.

† **Панта Милак.** Пишу нам из Нов. Сада: „Јуче је сахрањен у Новом Саду Панта Милак, ратар у 34. години живота свог уз велико саучешће народа. Био је неуморан радник и у тешким пословима, које је подузимао, задобио је клицу болетице, која га је истргла из средине његове породице. Загревао се напредним начелима срп. нар. радикалне странке. Вечан му спомен!“

Српско народно позориште. Управни одбор овога друштва држао је своју седницу 16. новембра и решавао је између осталога, како да се утврди одношај позоришних одбора у појединим местима према средишњем управном одбору. Ово је питање одавна чекало на своје решење и сад је изаслат пододбор, који ће тај одношај да утврди. Време је, да буде и овде реда. Да ли ће боже, и овај пододбор коју годиницу одспавати? — Одбор је изјавио негодовање А. Хаџићу, што је у Вршцу при завршетку представа приредио корисницу глумцима, ма да је позор. скупштина решила, да кориснице отпадају. То је право. Али зар управни одбор не зна, да је у Темишвару, одмах некако после позор. скупштине отпочео г. Тона низ позоришних представа са „Рђокосом“, коју је скупштина онако анатемисала? Зар је слободно г. Тони, да на своју руку кроји репертоар, против закључка скупштинског?

Разбојнички напад. У Италији се множе разбојничке чете, које сад већ отворено нападају на села, те пљачкају и убијају. На село Гајбарелу напали су њих 14 наоружаних разбојника. Кад је то чуо свештеник, даде звонити на ларму. Сељаци се искупе и ударе на разбојнике. Борба је трајала читав сахат. На послетку су сељаци победили, а разбојници умакли. Један је од њих главом платио, а тројица су рањена. Начелник тога села Матини убијен је у тој борби из пушке, а више је сељака рањено.

Телефон од Беча до Берлина. Јуче је отворена телефонска веза за општи промет између Беча и Берлина. Пре отварања прављен је покушај. Присутни новинари хвале, да телефон изврсно ради. Пруга износи 660 километара, од којих 430 км. пада на аустријско земљиште. Наплата за обичан разговор од три минута назначена је са 1 ф. 80 н. или 3 марке.

Брег, што ватру баца. На острву Јави провалио је вулкан Гунтур. Висок је над морем 6312 стопа; гротло, кроз које сипа лава и дим, дубоко је 170 стопа. Данашњи руски цар Никола II. пењао се на тај брег, док је још био наследник престола, те путовао по свету. Гунтур је више пута бацао ватру. У овом столећу 8 пута је то чинио, а последњи пут 1847. године. Сад из њега куља црн дим и сву околину је у мрак претворио. Становници околних места беже, јер се и сунце помрачило од силнога дима, а лава непрестано засипа околину.

Просјак „зјело“ богат. Јављају из Марсеља, да је полиција ухапсила неког просјака због његове уочне насрћљивости на улици. Кад су му стан прегледали, нашли су у њему четир стотине хиљада франака (круна) у готовом новцу и у вредносним папирима. У том просјаку упознала је власт младог барона Гверијанда, кога је тврдоћа довела до лудила.

☛ Због празника Ваведенија изићи ће идући број нашег листа у среду.

Трговина.

Нови Сад, 19. новембра. Пшеница прве каквоће 6 ф. 10—15 нов. Пшеница средња 5 ф. 80—90 н. Пшеница лакша роба 5 ф. 50—60 новч. Наполица 5 ф. 30—50 нов. Јечам 5 ф. 50—60 нов. Зоб 5 ф. 70—80 нов. Кукуруз у зрну 5 ф. 20—30 н., Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор., дебела паљена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	38	н.
„ средњи	36	н.
„ лаки	32	н.

Све од 1 килограма.

Теоци	10—20	ф. по комаду.
Јагњци	—	ф. по пару.
Овци	8—12	ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

18. нов. било је 1·26 мет., а 19. нов. је било 1·20 мет.

*

Будимпешта. Недељни извештај комисионе трговине рогате марве и оваца Морица Бауера и сина.

Рогата марва. Вашар од 29. новембра п. р. Догон: 2656 комада и то:

717 ком. мађарских волова, 1205 ком. српских волова, 124 ком. срп. крава, 371 ком. мађ. крава, 78 ком. бивола, 78 ком. бикова, 83 ком. теглећих волова, накнадни догон —.

Пошто је извоз за Ческу и Моравску само за кланице подмирен, то је страних купаца врло мало дошло, а цена је остала непромењена.

Цене су биле ове: Дебели волови добре каквоће ф. 28—31½ по мц. са узимањем на живот 34, волови са паше фор. 25½—28½, сеоски фор. 22—26, српски ф. 20½—29, краве ф. 23—28, бикови ф. 24 до 30, биволи ф. 17—25. Све од мц.

Овци. Вашар од 27. нов. п. р. Догон 2045 ком. оваца. Промет је био непромењен.

Шкопци су продавани по 10—17 ф. пар; овце јагњенице 8—14 ф. пар.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

18. (30.) новембра.

Дукати — — — — — —	5 ф. 90 н.	
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 92 н.	
Угарска златна рента — —	123 ф. 25 н.	
Аустријска златна рента — —	124 ф. — н.	
Угарска крунска рента — —	97 ф. 50 н.	
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	61 ф. 19 н.	

Новије вести.

Демонстрација. Бачке воће на београдској великој школи исповедили су, да не ће никако више допустити, да Андра Ђорђевић дође у велику школу. У том су сви ђаци солидарни. Кад је дошао опет у вел. школу, отели су му револвер, којим се хтео бранити и избацили га на поље. „Неутрални“ Светомир као професор вел. школе нашао је за добро, да изиште „урлауб“ на годину дана.

Чебинац. Војничка стража пази на затворене у Чебинчевој „завери“, јер се Чебинац тужио, да хоће они, што су због њега затворени, да га убију. Чиста савест!

Гроф Игњатијев. „Пол. Кор.“ јавља, да је главни гувернер Кијева стигао на позив царев у Петроград. Овај долазак доводи се у свеву са променом министра унутрашњих послова.

Кретање војске у Турској. Турска влада је у Албанији искупила знатан број војника. Држи се, да ће се предузети мере за разоружање Арбанаса.

Одговори уредништва.

Један у име тројице, Панчево. Држимо, да је довољно, кад уђе данашњи допис, те је отворено писмо излишно, а довољно је, када сте дотичном господину онда на улици своје мишљење рекли.

ПРИПОСЛАНО.*)

ИЗЈАВА.

Јовану Јовићу

краљ. котарском приставу у миру, бранитељу и заступнику у казненим стварима у Срем. Карловцима.

Оне речи, које сте мојој жени изговорили приликом, када бесмо код Вас у стану, могао је само хуља и нитков изрећи, но никако образован човек. А Ваш гадни покушај — који Вам наравно није за руком испао — беше нитковски, јер само хуље и ниткови умеју да нарушавају мир у брачном животу.

Примите уверење мог вечитог презирања.

У Срем. Карловцима 15. (27.) новембра 1894.

Јован Л. Богдановић,
столар.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво „Заставе“ ни у ком погледу.

ЈАВНА ЗАХВАЛА

Приликом вечерње забаве са дилетантском позоришном представом, одржане у Руми 16. октобра 1894 год. приложише: По 3 фор. Др. Ант. Богдановић; по 2 фор.: Гђа Милица Николајевићка; по 1 фор. 50 нов.: Паја Адријевић; по 1 фор. 20 нов.: Др. Рикардо Племић и Обрад Пејчић; по 1 фор.; Пера Панајотовић, Панта Ђуричић-Биорац, Смиљка Слободан, Добрен Ђорђевић, Миленко Николајевић, Јоца Дудић, Гђица Јелена Беријева; по 50 нов.: Ј. Нодл, Антон Вуртер; по 20 нов.: Мика Опачић. Н. Пауновић. Свега: 17 фор. 30 нов.

Свима овим прилагачима изриче се овим најтоплија захвалност!

Одбор
срп. певачког друшта у Руми.

ОГЛАСИ.

СРПСКА ЗВОНОЛИВНИЦА
ЂОРЂА ПЛ. БОТЕ СИНОВА
У ВРШЦУ

узима себи част до знања свима славним срп. црквен. општинама ставити, да ће своју већ од 200 година постојећу радњу звоноливницу од ове године 1895. проширити и увеличати тако, да ће се свака наруџбина звона у најкраћем току времена моћи извршити.

С особитим поштовањем
Ђорђа пл. Боте Синови
звоноливци.

2—8

☛ МЛАЂИ ☚
ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК
ШПЕЦЕРАИСТА

који је уз шпецерајску робу продавао боју, фирнајз и лакове, **може одмах добити место.**

Понуде ваља слати

трговини боја и хемијских производа
Д. М. ЂОРИЋА
БЕОГРАД. 2-8

ХОТЕЛ
„ЗЕЛЕНИ ВЕНАЦ“ У МИТРОВИЦИ

на најбољем месту лежећи, издаје се одмах под закуп.

Условија могу се дознати од
УПРАВЕ
3—3 **митровачке штедионице.**

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
МИЛАНА ЖИВАНОВИЋА
У РУМИ

потребује једног млађег помоћника. Ступити може одма. 2—2

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА
Ф. П. МИШКОВИЋА
У ВЕЛ. КИКИНДИ

потребује једног млађег шпецерајског спомоћника, који потпуно мађарски, српски и немачки говори. 1—2

30 ФОР. МЕСЕЧНО

може заслужити сваки уз велику провизију који има велико познанство, са наручбином од патентирани лако пролазећи артиклова. Понуде са марком од 5 новчића на адресу **Franz Pokorny, Prag 1134—II.** 5—6

У ТРГОВИНУ

Д. ЛЕСНЕРА

приспеле су већ све новине у моди за наступајућу јесењу и зимњу сезону у величанственом и највећем избору, те је у стању, да се п. н. публици услед ванредно јефтиних цена (којима нема конкуренције) особито препоручи.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА МОДНЕ ШТОФОВЕ.

ЈЕСЕЊА И ЗИМЊА СЕЗОНА

1894.—95.

				ф. н.
Haute Nouveauté Cheviot	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	1.55
Haute Nouveauté Cheviot	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	1.75
Haute Nouveauté Cheviot	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	1.95
Cheviot carreaux	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	1.95
Енглески Cheviot, mêlé,	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	2.—
Crêpe-Cheviot,	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	1.90
Чоха за даме	чиста вуна	. .	110 цм. ширине по метру	1.45
Drap brode	чиста вуна	. .	95 цм. ширине по метру	1.15
Drap uni,	чиста вуна	. .	95 цм. ширине по метру	1.10
Carré en noppe	чиста вуна	. .	110 цм. ширине по метру	1.70
Haute Nouveauté Cheviot	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	2.40
Haute Nouveauté Cheviot	чиста вуна	. .	130 цм. ширине по метру	3.10
Kammgarn-Nouveauté	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	1.85
Kammgarn Haute Nouveauté	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	2.90
Kammgarn dessiné,	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	3.—
Nouveauté-Kammgarn,	чиста вуна	. .	100 цм. ширине по метру	1.30

				ф. н.
Specialité exclusive	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	2.90
Coloré anglais	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	2.75
Petit careaux angláis	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	2.10
Drap des dames exclusive	чиста вуна	. .	95 цм. ширине по метру	1.25
Енглески фланел	чиста вуна	. .	116 цм. ширине по метру	1.70
Foulé Nouveauté	чиста вуна	. .	120 цм. ширине по метру	1.35
Foulé	чиста вуна	. .	90 цм. ширине по метру	—.70
Kasan гладак	чиста вуна	. .	90 цм. ширине по метру	—.80
Енглески Mode-Cheviot		. .	100 цм. ширине по метру	1.15
Diagonal-чоха		. .	120 цм. ширине по метру	1.—
Damentuch		. .	120 цм. ширине по метру	—.82
Cheviot mêlé :		. .	120 цм. ширине по метру	—.80
Cheviot Nouveaté		. .	85 цм. ширине по метру	48 нов. и т. д.
Prima-Sammte за хаљине са скутом (Robe)		. .	60 цм. широк по метру	2.30
Dessinirte Aufputz-Sammte		. .	54 цм. широк по метру	1.50
Свилени плиш (Peluche)		. .	45 цм. широк, по метеру ф. 1.20 и	1.50

Огромно стовариште најновијих дивно десинираних бархета (Barchent) и фланел-котона у безбројним нијансама боја.

У СВИЛЕНОЈ РОБИ ВЕЛИКИ ИЗБОР! 10—12

За провинцију се шаљу мустре и илустровани журнали бадава и франко.

ТРГОВИНА Д. ЛЕСНЕРА У БЕЧУ

Wien, VI., Mariahilferstrasse Nr. 83. — Souterrain, Parterre, Mezzanin und I. Stock.

ВАЖНО ЗА НАРЕДНУ ЈЕСЕЊУ И ЗИМСКУ СЕЗОВУ!

НАЈВЕЋА У ЈУЖНОЈ УГАРСКОЈ КОНФЕКЦИОНА РАДЊА ЗА ГОСПОДУ, ДАМЕ И ДЕЦУ

ХАЈНРИХА МОГАНА пређе М. НАЈМАНА

у Новом Саду, главна улица 3. (ћошак дунавске улице.)

Узима себи слободу да учтиво јави својим п. т. муштеријама и осталој публици, која хоће да пазари, да је већ највећи део нове робе у бечким, берлинским и париским Nouveautés-има, како за јесен, тако и за зиму приспео, испакован и на стоваришту сређен за углед.

Сваки мора бити задовољан, кад погледа ово огромно стовариште, коме је тешко у великој вароши наћи равна, а то доказује, како се превелик избор у сваком правцу конфекцијоне бранше купцу пружа.

Мало ниже штампани мали ценовник треба на то да служи, да п. т. муштерије добију приближан преглед тог огромног стоваришта и невероватно јефтиних цена.

ДАМЕ:

ЈЕСЕН

Жакети модерни, јевтини, без поставе . . . . . 5.— до 6.—
Жакети бољи, од камгар. 7.— до 14.—
Жакети врло фини, . . 14.— до 30.—
Огртачи за кишу, Хавелоци, Палетови . . . . . 5.— до 12.—
Огртачи за кишу, фино 13.— до 30.—
Радмантли, модерни, . 6.— до 30.—
Крагнови у свима бојама, 4.— до 12.—
Крагнови, врло фини . . 12.— до 35.—
Модерни кепови, од камгарна, постављени . . . . . 12.— до 18.—
Модерни кепови, финији . 18.— до 40.—
итд. итд.

ЗИМА

Жакети, јевтини, модерни, штофом постављени . . . . . 6.— до 12.—
Жакети бољи, од камг. 8.— до 19.—
Жакетиврло фини . . 19.— до 50.—
Кепови вис. мода од кам. 14.— до 20.—
Кепови врло фини . . 20.— до 60.—
Хавелоци, редери, висока мода са и без поставе . . . . 14.— до 20.—
Хавелоци, редери, кожом постављени 20.— до 80.—
Каракене-краги, најновије у сезони, цео од крзна, може се носити с обе стране . . . . . 50.— до 100.—
Жакети од плиша, Кепови, мантлови 40.— до 300.—

ГОСПОДА:

Одела за господу од шевјота, камгарна 7.— до 12.—
Одела за господу, фино 12.— до 35.—
Горњи капути у свима модерним бојама 8.— до 25.—
Салонска, жакет и фрак одела, поповски горњи капути, капути за прашину, за кишу од гуме и инпрегнираних штофова, итд. итд.

За невероватно јефтине цене!

Одела за господу од шевјота, камг. 8.— до 14.—
Одела врло фина, постава од штофа 14.— до 30.—
Зимски капути, бунде за варош, за пут, сакови од лодна са и без кожне поставе, Микадо сакови, губа од лодна, поповски зимски капути, итд. итд.

За невероватно јефтине цене!

ДЕЦА:

Одела за дечаке, од шевјота, камг. итд. . . 4.— до 10.—
Одела за дечаке, врло фина . . . . . 10.— до 18.—
Горњих капута из Чешке итд. . . . . 6.— до 14.—
Гамбета одела, костима за децу и огртача, менчикова итд.

За невероватно јефтине цене!

Одела за дечаке од шевјота, камг. . . . . 6.— до 12.—
Одела врло фина постава од штофа . . . . 12.— до 25.—
Зимски капути лепо израђени . . . . . 9.— до 20.—
Менчикови, сакови од лодна, Гамбета одела, костими и огртачи за децу итд. итд.

За невероватно јефтине цене!

Наруџбине по мери извршују се код нас најбрже и најлепше! 17—30

Телеграм: **Gotschlig Budapest.** Телефон: **57—86.**

АВГУСТ ГОТШЛИГ

ВЕЛИКОТРГОВАЦ ТЕЈА, РУМА И КОЊАКА

БУДИМПЕШТА.

Централни биро: IV. Waitznergasse 4.

ДЕТАЈЛНА СТОВАРИШТА:

IV. Waitznergasse 6. „код Мандарина“ близу варошке куће.

VI. Andrássystrasse 23. „код вароши Хонг-Конг“ преко пута од краљ. опере.

Трансито подрум: X. Steinbruch, Füzérgasse Nr. 9.

Депо само код гг.: **Josef Fülep in Szt. Tamas, Ferdinand Riester in Ruma, Svetolik Nenadović in India.**

Директ импортирани прави руски и кинески Караванен-теја, Јамајка, Бразилијанског и Куба-рума, француског коњака, ликера у најбољем квалитету, оригинални пакет и бутеља по оригиналној цени. 4—10

Ценовници се на жељу шаљу гратис и франко.

Essenz stomatica compos. Schutzmarke J. im Stern.

St. Jakobs капљице за стомак.

Од више година опробано средство против болести у стомаку, нарочито за слабо варење стомака, који нема апетита, колере, грчева, колике и содбренена и ватвора. Једна флаша 60 нов. и 1 фор. 20 нов. Проспект гратис. Као средство првог реда против нервни болести од много година опробано Dr. Lieber's Nerven-Kraft-Elixir са Schutzmark-ом † и ленгер. Прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у апотеки M Fanta, Prag.

ПИЈАНСТВО и у највећој мери, може се излечити са Essenz Sougede. Може се употребити са знањем и без знања пијанца, јер је без боје, без укуса и без мириса. Успех се гарантује. Флаша 1 фор. 80 нов.

Tinct. nervi tonica

проф. Dr. Lieber's Nervenkraft-Elixir.

Једино прави са марком крста и ленгера, прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у епотеци Max Fanta Prag. Тај препарат је од много година опробано средство за јачање живаца, особито против слабости лупања срца, бола у леђи, несвестице, главобоље и хрђавог варења Проспект гратис. Флаша 1 ф., 2 ф., и 3 ф. 50 н. За болести стомака најбоље су St. Jakob's капљице, флаша 60 новч. и 1 фор. 20 нов.

Водена болест излечима са **Hydrops Essenz** у сваком штадијуму брзо и сигурно. Успех се гарантује. Лекарима за употребљавање врло се препоручује. И тамо помогне, где је сва нада напуштена. За потпуно опорављање доста је једна или две флаше по 3 фор.

Главна стоваришта: Salvator Apotheke Pressburg, Nyiri György, Molnar L. Gr. Wardein, Partos Adam, Bogatincsević K. Gr. Kikinda, Farkas J. Kecskemet, Péterffy Imre Marm. Sziget, Karl Jahner Temesvar, P. Mittelbach Agram, и у др. 3—80

ОГЛАС.

Од 1. јануара 1895. издајем мој у Јарковцу налазећи се велики бирт, бивши Јаше Векецког под закуп, који се састоји из лепи просторија, комотног локала и споредних соба, велике штале и шупе за кола. Изискује се да је касапин. Ко жели исто место заузети, нека се лично обрати на куће газду

3—3 **Стевана Војновића.**

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

101 88—

Одликован медаљом за оцене на светској изложби у Чикагу.

ВЕЛИКО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

упућен сам од једне са плаћањем у неприлици налазећој се великој фабрици, цело стовариште од 32.000 комада лепих великих, дебелих, модерних постојећих

МАРАМА ЗА ОГРТАЊЕ

у најбољем зимском шевијот-квалитету

9/4—10/4 дугачки и толико широких

са тешким плетеним француским у свакој боји по сва ку цену да продам. По што су те марме пре дуло коштале, то ће се сигурно сваки радовати да таку мараму по јефтину цену добије.

I. Сорта	II. Сорта	III. Сорта	IV. Сорта
1 фор.	2 фор.	3 фор.	4 фор.

16.000 КОМАДА

ОСОБИТО ЗА ЕКОНОМИЈУ ПОТРЕБНИХ, НАЈЈЕФТИНИЈИХ

ПОКРОВАЦА ЗА КОЊЕ

морао сам од једне фабрике у место наплате преузети, и сад сам принуђен, да исте што брже и због тога за тако необично јефтину цену распродам. Ти врло лепи покровци за коње дугачки су 180—190 цм., а широки 120—130 цм., врло дебели, постојани, топли и за неподерати, са штрафтама у боји, врло лепо израђени, пређе им је цена дупла била. Сада од комада:

I. сорте покровца за економију	II. сорте покровца за фијакере	III. сорте господских покровца
1. ф. 65 н.	2 ф. 50 н.	3 фор.

Свака поруџбина по пошти или железници (Nachnahme) одмах се обави, и обезујем се, ако се пошиљка не допадне, новац повратити.

Наруџбине се шаљу на фирму: 10—10

Дескп-Export-Magazin ГЕНЕТТЕ

Wien, V. Rüdigergasse Nr. 1/34.

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.